

הקשר בין משתני אישיות וערכים לבין הבחירה

באוריינטציה טיפולית

עבודת גמר

מגישה: נועה בשיא

מנחה: פרופ' יונתן הופרט

2010

תקציר

המחקר הנוכחי עוסק בקשר בין תכונות וערכים לבין הבחירה באוריינטציה טיפולית ומתמקד בהבדלים בין הגישה הפסיכודינאמית לגישה הקוגניטיבית התנהגותית, המייצגות את שתי האסכולות המרכזיות כיום. ישנם גורמים רבים המשפיעים על הבחירה של מטפל באוריינטציה תיאורטית, גורמים שחלקם חיצוניים ומקריים (כמו מוסד הלימוד או גישתו של המדריך בתקופת ההכשרה) וחלקם פנימיים ונובעים מההבדלים הבינאישיים בין מטפלים. על מנת לבחון את ההבדלים הפנימיים והאישיים ולנטרל את השפעתם של גורמים חיצוניים עד כמה שניתן, מדגם המחקר הנוכחי (N=176) כלל סטודנטים הנמצאים לפני תחילת לימודי פסיכולוגיה או בתחילתם.

ערכים ותכונות הם שני מבנים קונספטואליים נבדלים ומובחנים הנמצאים בקשר אחד עם השני. תכונה (Trait) היא הנטייה להתנהג או להגיב בצורה מסוימת באופן עקבי ואילו ערך הוא קריטריון המשמש כדי להצדיק את מעשינו וכדי לשפוט אחרים.

תכונות הוגדרו בהתאם למודל חמשת הגורמים ונבדקו באמצעות שאלון ה-NEO-FFI (Costa & McCrae, 1992) ואילו הערכים הוגדרו בהתאם לתיאוריה של שוורץ ונבדקו באמצעות שאלון ה-PVQ (Schwartz, 1992; Schwartz et al., 2001). הנבדקים קבלו תיאור קצר של שתי האוריינטציות (הדינאמית והקוגניטיבית התנהגותית) וענו לגבי כל אחת מהן על שאלון הבודק את אמינות ויעילות הטיפול בעיניהם. לסיום הוצג תיאור מקרה קליני של דיכאון. התיאור כלל הנחות דינאמיות למקור הפרעה וכן מאפיינים קוגניטיביים והתנהגותיים. הפרעה זו נבחרה משום שהיא מטופלת בשתי האסכולות בשיעורי הצלחה דומים וזאת על מנת למנוע הטיה. לסיום, הנבדקים היו צריכים לבחור באיזו שיטה היו בוחרים לטפל במקרה זה לו היו מטפלים.

מחקר זה הינו מחקר אקספלורטיבי בעיקרו אך בהסתמך על רקע תיאורטי ומחקרים קודמים שוער כי נבדקים שיבחרו בגישה הדינאמית יהיו גבוהים יותר במדדי האישיות פתיחות לחוויה ונירוטיות ובמדד הערכים אוניברסאליות, בעוד שנבדקים שיבחרו בגישה הקוגניטיבית התנהגותית יהיו גבוהים יותר במדדי המוחצנות והאכפתיות ובמשתני הערכים של הישג, גרייה והדוניזם.

תוצאות המחקר מצביעות על כך שרוב נבדקי המחקר בחרו בטיפול דינאמי כשיטת הטיפול בה היו בוחרים לטפל לו היו מטפלים בשאלת הבחירה. מניתוח התוצאות עולה כי ההשערה אוששה רק בנוגע לערך הישג. נמצא כי נבדקים שבחרו בגישה הקוגניטיבית התנהגותית יהיו גבוהים יותר מנבדקים שבחרו

בגישה הדינאמית בערכי הישג וכוח. וכן נמצא כי נבדקים אשר בחרו בגישה הדינאמית היו גבוהים יותר בערך הבנוולנטיות.

לא נמצא קשר מובהק בין הבחירה באוריינטציה טיפולית לבין התכונות אך נמצאו קשרים בין ציון אמינות הטיפול הדינאמי לבין תכונות. נבדקים אשר סברו כי הסיכוי שיטפלו בטיפול דינאמי גבוה בשאלת האמינות נמצאו גבוהים יותר בממד הפתיחות לחוויה, ובניגוד להשערות נמצאו גבוהים יותר גם בתכונות המוחצנות. בנוסף, נמצא כי נבדקים אשר היו בטיפול פסיכולוגי כמטופלים, נמצאו גבוהים יותר בתכונות נירוטיות ופתיחות לחוויה ונמוכים יותר בערך מסורת.

